

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

28.12.2019

м. Київ

**Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
03 лютого 2020 р. за N 111/34394**

Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів ви

Відповідно до абзацу дев'ятого частини першої статті 64 Закону України "Про освіту", згідно освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня створення безпечного освітнього середовища в закладах освіти

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити такі, що додаються:

1) Порядок реагування на випадки булінгу (цькування);

2) [Порядок застосування заходів виховного впливу](#).

2. Директорату інклюзивної та позашкільної освіти (Хіврич В. В.) забезпечити подання цього порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Мандзій Л. С.

Міністр

ПОГОДЖЕНО:

**В. о. Виконавчого директора
Асоціації міст України**

В.

**Уповноважений Президента
України з прав дитини**

**Керівник Секретаріату
Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини**

**Голова Національної
поліції України**

I

**Міністр культури, молоді
та спорту України**

В. Е

Міністр внутрішніх справ України

Міністр охорони здоров'я України

З

Міністр соціальної політики України

Ю.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України
28 грудня 2019 року N 1646

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
03 лютого 2020 р. за N 111/34394

ПОРЯДОК
реагування на випадки булінгу (цькування)

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає механізм реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти забезпечують здобуття освіти дорослих, у тому числі післядипломної освіти.

2. Терміни, використані у цьому Порядку, вживаються у таких значеннях:

кривдник (булер) - учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, а учасника освітнього процесу;

потерпілий (жертва булінгу) - учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня (цькування);

спостерігачі - свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування);

сторони булінгу (цькування) - безпосередні учасники випадку: кривдник (булер), потерпілий (жертва);

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у [Законах України "Про освіту"](#), ["Про соціальні сім'ї, дітьми та молоддю"](#), ["Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків"](#), ["Про захист дітей від насильства"](#).

3. Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) в освіті, є:

замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикова невірноважена поведінка;

агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;

різка зміна звичної для дитини поведінки;

уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;

відлюдкуватість, уникнення спілкування;

ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;

занижена самооцінка, наявність почуття провини;

поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;
демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
схильність до пропуску навчальних занять;
відмова відвідувати заклад освіти з посиланням на погане самопочуття;
депресивні стани;
аутоагресія (самоушкодження);
суїцидальні прояви;
явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість
намагання приховати травми та обставини їх отримання;
скарги дитини на біль та (або) погане самопочуття; пошкодження чи зникнення особистих речей
жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного))
бажає зберегти в таємниці;
наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (ін-
наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.

4. До булінгу (цькування) в закладах освіти належать випадки, які відбуваються безпосередньо
прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять сп
роздягальнями, вбиральнями, душовими кімнатами, їдальнею тощо) та (або) за межами закл
освітньою програмою, планом роботи закладу освіти, та інших освітніх заходів, що організують
тому числі дорогою до (із) закладу освіти.

Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь
особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числ
комунікацій, а саме:

умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуват
освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;

словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякуван
волевиявлення особи;

будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального харак
образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;

будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, і
інші правопорушення насильницького характеру.

5. Суб'єктами реагування у разі настання випадку булінгу (цькування) в закладах освіти (далі - с
служба освітнього омбудсмена;

служби у справах дітей;

центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

органи місцевого самоврядування;

керівники та інші працівники закладів освіти;

засновник (засновники) закладів освіти або уповноважений ним (ними) орган;

територіальні органи (підрозділи) Національної поліції України.

Суб'єкти реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти діють в межах повноваже
Порядком.

6. Суб'єкти реагування здійснюють заходи, спрямовані на запобігання та протидію булінгу (цьку

17.02.2020 Порядок, Наказ №1646 от 28.12.2019, Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в... заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти, затверджені владою у сфері освіти і науки.

7. Педагогічні (науково-педагогічні) та інші працівники закладу освіти у разі, якщо вони виявляють вжити невідкладних заходів для припинення небезпечного впливу;

за потреби надати домедичну допомогу та викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;

звернутись (за потреби) до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України;

повідомити керівника закладу освіти та принаймні одного з батьків або інших законних представників особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

II. Подання заяв або повідомлень про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти

1. Учасники освітнього процесу можуть повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого є вчинення стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших осіб, якщо отримали достовірну інформацію, керівника закладу освіти або інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладі освіти.

У закладі освіти заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) або підозру щодо його вчинення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів масової комунікації.

2. Керівник закладу освіти у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в закладі освіти невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування), з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування) в закладі освіти, за потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги, повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту малолітньої чи неповнолітньої особи, з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування) в закладі освіти;

повідомляє центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб та надання соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання психологічної допомоги, скликає засідання комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) (далі - комісія) не пізніше однієї доби з моменту отримання заяви або повідомлення.

III. Склад комісії, права та обов'язки її членів

1. Склад комісії затверджує наказом керівник закладу освіти.

Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі.

2. Склад комісії формується з урахуванням основних завдань комісії.

Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менше ніж п'яти її членів.

До складу комісії входять педагогічні (науково-педагогічні) працівники, у тому числі практичною наявністю в закладі освіти, представники служби у справах дітей та центру соціальних служб для дітей та молоді.

До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники малолітньої чи неповнолітньої особи (цькування), а також можуть залучатися сторони булінгу (цькування), представники інших осіб (цькування) в закладах освіти.

3. Головою комісії є керівник закладу освіти.

Голова комісії організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на комісію завдань, головних питань, що підлягають розгляду.

Голова комісії визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії. У разі відсутності голови комісії роботу комісії виконує заступник голови.

У разі відсутності голови комісії та заступника голови комісії обов'язки голови комісії виконує комісією за поданням її секретаря.

У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один із членів комісії, який оби заступника голови комісії.

4. Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що під ведення протоколу засідань комісії.

5. Член комісії має право:

ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку булінгу (цькування), брати участь у їх подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;

брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;

висловлювати окрему думку усно або письмово;

вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

6. Член комісії зобов'язаний:

особисто брати участь у роботі комісії;

не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роб інтересах або інтересах третіх осіб;

виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голк брати участь у голосуванні.

IV. Порядок роботи комісії

1. Метою діяльності комісії є припинення випадку булінгу (цькування) в закладі освіти; відновле сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у групі (класі), де стався випадок булінгу (ць до випадку булінгу (цькування), та вжиття заходів для усунення таких причин; оцінка потреб с психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

2. Діяльність комісії здійснюється на принципах:

законності;

верховенства права;

поваги та дотримання прав і свобод людини;

неупередженого ставлення до сторін булінгу (цькування);

відкритості та прозорості;

конфіденційності та захисту персональних даних;

невідкладного реагування;

комплексного підходу до розгляду випадку булінгу (цькування);

нетерпимості до булінгу (цькування) та визнання його суспільної небезпеки.

Комісія у своїй діяльності забезпечує дотримання вимог [Законів України "Про інформацію"](#), "Про

3. До завдань комісії належать:

збір інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування), зокрема пояснень сторін булінгу представників малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування); висновків практично наявності) закладу освіти; відомостей служби у справах дітей та центру соціальних служб для с (за наявності), якщо у результаті вчинення булінгу (цькування) була завдана шкода психічнс інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (Інтернет, соц інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви;

розгляд та аналіз зібраних матеріалів щодо обставин випадку булінгу (цькування) та приї обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

У разі прийняття рішення комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, за належать:

оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг із залученням фахівців служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей визначення причин булінгу (цькування) та необхідних заходів для усунення таких причин;

визначення заходів виховного впливу щодо сторін булінгу (цькування) у групі (класі), де стався е моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення прич впливу та корегування (за потреби) відповідних послуг та заходів;

надання рекомендацій для педагогічних (науково-педагогічних) працівників закладу освіти щодо процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами булінгу (цькування), представниками;

надання рекомендацій для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповног (цькування).

4. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведе

5. Засідання комісії є правоможним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

6. Секретар комісії не пізніше вісімнадцятої години дня, що передує дню засідання комісії, повід інших заінтересованих осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце й членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигл

7. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкри затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальни

8. Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії за фор що оформлюється наказом керівника закладу освіти.

9. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяль стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використ третіх осіб.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право:

ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;

ставити питання по суті розгляду;

подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

10. Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з прот їхнім виконанням.

11. Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в закладі має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення керівником за

V. Запобігання та протидія булінгу (цькуванню) в закладі освіти

1. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти має бути пості на:

визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів запобігання виникненню булінг його виникнення;

виявлення булінгу (цькування) та (або) потенційних ризиків його виникнення;

визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів вирішення ситуацій булінгу ризиків його виникнення.

2. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти ґрунтується на п недискримінації за будь-якими ознаками;

ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;

партнерства та підтримки між педагогічним (науково-педагогічним) колективом закладу освіти малолітнього чи неповнолітнього здобувача освіти;

особистісно-орієнтованого підходу до кожної дитини;

розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;

гендерної рівності;

участі учасників освітнього процесу в прийнятті рішень відповідно до положень законодавства т

3. Завданнями діяльності щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти є:

створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти, що включає психологічну процесу;

визначення стану, причин і передумов поширення булінгу (цькування) в закладі освіти;

підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про булінг (цькування);

формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до насильницьких м (цькування) як порушення прав людини;

заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобігання булінгу (цькув

4. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти відобража запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти (далі - План).

Розроблення, затвердження та оприлюднення Плану забезпечує керівник закладу освіти в створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти, вільного від будь-яких форм н булінгу (цькування).

Планування відповідних заходів здійснюється за результатами моніторингу стану освітнього сер

Заплановані заходи повинні:

спрямовуватись на задоволення потреб окремого закладу освіти у створенні безпечного освітнь мати вимірювані показники ефективності;

залучати всіх учасників освітнього процесу.

План розробляється до початку навчального року. Протягом навчального року керівник моніторингу (за потреби, але не рідше одного разу на півріччя) ефективності виконання Плану т

Заплановані заходи можуть відбуватись у будь-якій формі: зустрічі, бесіди, консультації, лекції конкурси, спільні перегляди та обговорення тематичних відеосюжетів, літературних твор запрошення гостей, у формі рольових ігор та інших організаційних формах.

5. До заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти, нал організації належних заходів безпеки відповідно до законодавства (пост охорони, відео користування тощо);

організації безпечного користування мережею Інтернет під час освітнього процесу;

контролю за використанням засобів електронних комунікацій малолітніми чи неповнолітніми процесу;

розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу, зокрема:

розуміння та сприйняття цінності прав та свобод людини, вміння відстоювати свої права та пове

розуміння та сприйняття принципів рівності та недискримінації, поваги до гідності людини, т

17.02.2020 Порядок, Наказ №1646 от 28.12.2019, Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в...
добросочесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки;
здатності попереджувати та розв'язувати конфлікти ненасильницьким шляхом;
відповідального ставлення до своїх громадянських прав і обов'язків, пов'язаних з участю в суспі
здатності визначати, формулювати та аргументовано відстоювати власну позицію, поважаючи
вони не порушують прав та гідності інших осіб;
здатності критично аналізувати інформацію, розглядати питання з різних позицій, приймати обґр
здатності до комунікації та вміння співпрацювати для розв'язання різних суспільних проблем, :
тощо;
підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу про булінг (цькування), його при
випадки булінгу (цькування) тощо;
створення в закладі освіти культури, що ґрунтується на нетерпимості до будь-яких форм н
булінгу (цькування).

Генеральний директор директорату інклюзивної та позашкільної освіти

Додаток
до Порядку реагування на випадки булінгу (цькування)
(пункт 8 розділу IV)

ПРОТОКОЛ N _____
засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)

(Найменування закладу освіти)

" ____ " _____ 20__ р.

Підстава: _____
(від кого і коли надійшло заява або поє
(цькування)

(стислий зміст заяви а

Присутні:

III. Ухвалили рішення про²

потреби сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічн

(опис відповідних послуг т
заходи для усунення причин булінгу (цькування)

(опис заходів та відпс
заходи виховного впливу щодо сторін булінгу (цькування)

(опис заходів та відпс
рекомендації для педагогічних (науково-педагогічних) працівників за
методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми
булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представник

(опис рекоменда
рекомендацій)
рекомендації для батьків або інших законних представників малолітньс
стала стороною булінгу (цькування)

(опис рекоменда
рекомендацій)

Голова комісії _____

Секретар _____

¹ Розділ II доповнюється окремими сторінка

² Розділ III доповнюється окремими сторінка
